

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-446-7-43>

**METHODOLOGICAL PECULIARITIES OF RESEARCHING
THE PROBLEMS OF COMBATING TO OFFENSES RELATED
TO CORRUPTION**

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ
ПРОТИДІЇ ПРАВОПОРУШЕННЯМ, ПОВ'ЯЗАНИМ
З КОРУПЦІЄЮ**

Reva S. I.

Master of law, Postgraduate student

Рева С. І.

магістр права, аспірант

Veselov M. Yu.

*Doctor of Law, Professor,
Professor at the Department
of State and Legal Disciplines
Donetsk State University
of Internal Affairs
Kropyvnytskyi, Ukraine*

Веселов М. Ю.

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри
державно-правових дисциплін
Донецький державний університет
внутрішніх справ
м. Кропивницький, Україна*

У сучасному українському суспільстві проблема корупції залишається актуальною та нагальною навіть в умовах війни. Ефективність окремих заходів та загальної стратегії протидії цим корупційним проявам, включаючи правопорушення, пов'язані з корупцією, можна бачити лише, якщо мати розуміння сучасного стану та напрями розв'язання зазначеної проблематики. Цьому безумовно має сприяти науковий підхід – накопичення потрібних для аналізу та узагальнення різноманітних даних, які акумулюються в офіційній статистиці, юрисдикційній практиці, соціологічних, політологічних і, нарешті, правничих дослідженнях. Правопорушення, пов'язані з корупцією безумовно є правовим явищем, а їх кваліфікація (правова оцінка) належить до питань права. Діяльність Національної поліції щодо протидії цим правопорушенням, включаючи їх превенцію, а також виявлення, документування також є об'єктом правничих досліджень, оскільки такі відносини є предметом правового регулювання та здійснюється організаційно-правовими заходами.

Для створення методології правового дослідження важливо врахувати декілька аспектів.

1. Поступовий перехід від національного контексту правового дослідження до наднаціонального характеру такого контексту [1, с. 55]. На прикладі дослідження корупції як глобальної наднаціональної проблеми та оцінки існуючої глобальної системи боротьби з цим яви-

щем Н. Райдер та Л. Паскулли стверджують, що необхідні радикальні зміни сучасної парадигми. Необхідно переосмислити корупцію як явище, що виходить за межі простої деліктності та корениться в подіях, які виходять далеко за рамки особистості та держави [2]. Визначення рівня корумпованості у певній країні та порівняння показників зловживання владою у локально-національному і глобальному аспектах є вельми актуальним завданням як у практичній боротьбі зі злочинністю, так і в науковому плані. «36 балів зі 100 можливих отримала Україна в Індексі сприйняття корупції (англ. «*Corruption Perceptions Index*»), далі – CPI) за 2023 рік, і тепер наша країна посідає 104 місце поміж 180 країн [3]. Як підсумовує А. А. Бова: «індекс ТІ являє собою лише точки зору бізнесменів і аналітиків певних країн» [4, с. 131–135]. Втім з того, що впливає на визначення цього Індeksu (це кількість кримінальних проваджень, обвинувальних актів, вироків чи ухвали суду) можна побачити, що стан та результати протидії адміністративним правопорушенням, пов'язаним з корупцією при формуванні CPI не враховуються!

Крім того, якщо казати про наднаціональний характер протидії правопорушенням, пов'язаним з корупцією (як відокремлений від протидії корупції вид діяльності), слід наголосити, що провести таку паралель з міжнародним правом та досвідом видається важко, оскільки в більшості інших державах Західної Європи чи Північної Америки такого чіткого поділу не простежується.

2. Для методологічного сприйняття правової реальності важливим є розуміння самого права, зокрема його співвідношення з іншими базовими регуляторами, які закріплені в багатьох правилах національних правових порядків, але по суті належать до категорій етики, моралі та справедливості. Міжнародні та національні системи цінностей впливають із загальних та спеціальних систем цінностей, які у кінцевому результаті спрямовуються на дотримання та забезпечення прав людини [1, с. 55]. За аналогією з кримінальним провадженням (ст. 8 КПК України), адміністративно-деліктне провадження також має здійснюватися на засадах верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави. При цьому цей загальноправовий принцип у зазначених правовідносинах застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини. Відповідно, вимоги Європейської конвенції з прав людини щодо забезпечення прав людини, наприклад щодо презумпції невинуватості (ст. 6), у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, так само як і у випадку виявлення корупційних (кримінальних) правопорушень, мають неухильно забезпечуватися у діяльності Національної поліції під час виявлення та документування подібних фактів.

Тож, зазначені засади справедливості, толерантності, на яких засновуються як правове регулювання так і сама діяльність Національної поліції у сфері протидії порушенням антикорупційного законодавства має визначати методологічне спрямування та акценти відповідних правничих досліджень.

3. Правниче дослідження, об'єктом якого є право як регулятор суспільних відносин повинно спрямовуватися на впорядкування суспільства та вплив на поведінку людини. Не виключенням з цього є і поведінка, а точніше діяльність посадових осіб поліції. М. Ван Гекке зауважує, що багато сучасних досліджень містить суто внутрішній аналіз правової системи, ізольований від будь-якого суспільного контексту [5]. Наприклад, у сучасних умовах повномасштабної війни, прогнозуючи загрози для дестабілізації ситуації в Україні, експерти виокремлюють використання агресором «наших недоліків», серед яких в першу чергу домінує знову таки корупція [6, с. 10–11]. Порушення, пов'язані з корупцією, на перший погляд, не викликають такого соціального резонансу як корупційні правопорушення, але їх поширеність створює негативний фон функціонування влади, бізнесу тощо. Проведеним нами опитуванням громадян було з'ясовано низку важливих для даного дослідження питань, а саме: майже 31% громадян України не вбачають різниці між поняттями «корупційне правопорушення» та «правопорушення, пов'язане з корупцією» і ще 8% – вагаються щодо наявності принципової різниці; серед ознак, які характеризують правопорушення, пов'язані з корупцією 77% респондентів помилково вважають, що таке діяння містить ознак корупції, 61,5% – що дані правопорушення мають за мету отримання неправомірної вигоди для себе чи інших близьких осіб, 54% – впевнені, що всі правопорушення, пов'язані з корупцією тягнуть кримінальну відповідальність.

З наведеного можна зробити висновки, що далеко не всі громадяни чітко уявляють різницю між двома основними проявами порушення антикорупційного законодавства, це впливає на деформацію не лише правової, а й соціальної оцінки таких діянь серед пересічних громадян.

4. Нарешті, методологія правового дослідження потребує ще одного – знаходження оптимального співвідношення емпіричного і теоретичного компоненту [1, с. 55]. Визначення ефективності окремих напрямів діяльності Національної поліції у сфері протидії правопорушенням, пов'язаним з корупцією має ґрунтуватися на ретельному аналізі адміністративно-юрисдикційної та судової практики. Проте практика такої діяльності залежить від науково виважених і апробованих критеріїв оцінки, потребує постійного моніторингу та детального аналізу судової практики (на прикладі великого масиву судових рішень) та правової статистики в цілому.

Література:

1. Копча В. В. Методологія дослідження правового явища: поняття, структура, інструментарій. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С. 54–58. DOI: 10.36695/2219-5521.1.2020.08.
2. Ryder, N., Pasculli, L. (2021). *Corruption, Integrity and the Law: Global Regulatory Challenges*. New York, 332.
3. Індекс сприйняття корупції. CPI 2023. *Веб-сайт Transparency International Ukraine*. URL: <https://translate.google.com/?hl=ru&sl=uk&tl=en&text=%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0&op=translate> (дата звернення: 03.01.2024).
4. Бова А. *Transparency International: індекс сприйняття корупції. Політичний менеджмент*. 2004. № 1. С. 129–143.
5. Hoeske, M. V. (2011). *Methodologies of Legal Research* (1st ed.). Bloomsbury Publishing. URL: <http://surl.li/ttps> (Original work published 2011).
6. Аналіз загроз національній безпеці у сфері внутрішньої політики (експертне опитування). Київ: Нац. ін-т стратегічних досліджень, Центр внутрішньополітичних досліджень, 2023. 30 с. DOI: <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.06>.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-446-7-44>

**ACTIVITIES OF LEGAL CLINIC IN UKRAINE
IN THE CONDITIONS OF MARTIAL STATE****ДІЯЛЬНІСТЬ ЮРИДИЧНИХ КЛІНІК В УКРАЇНІ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ****Rudnytska O. P.**

*PhD (Law), Associate Professor,
Head of Department of Law
and Public Administration
Zhytomyr Ivan Franko State University
Zhytomyr, Ukraine*

Рудицька О. П.

*кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри права
та публічного управління
Житомирський державний
університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна*

Безоплатна юридична допомога є для здобувачів вищої освіти унікальною можливістю отримати досвід практичної роботи, а також перевірити свої знання, отримані у процесі навчання, набути навички та встановити контакти, необхідні для майбутньої роботи за фахом. Для громадян України, що потребують підтримки та захисту держави, така